

Les mansanes

L'enginyer Ildefons Cerdà i Sunyer (1815-1876), un dels grans teòrics i pràctics de la ciència urbanística, va néixer al mas Cerdà, al Pla de la Garga de Centelles (Osona). Una gran contribució seva a l'avenç social i econòmic fou el model d'eixample urbà en xarxa, basat en *mansanes*.

La paraula *mansana* és un neologisme seu que vol dir “conjunt articulat de masos urbans”. El seu objectiu fou, amb les seves paraules: “Urbanitzeu el camp, ruralitzeu la ciutat”. L'urbanisme modern neix d'un mas dinàmic i exportador.[extret de: [Francesc Roca. Masos i masies, en evolució](#)]

En català normatiu, avui dia, de les *mansanes* se'n diuen *illes*, mentre que en castella, en diuen *manzanas*. Cal dir que les *pomes* no hi tenen res a veure. En castellà, que tenen una paraula com *mansión*, de la mateixa arrel, haurien de dir-ne també *mansana*. O sigui que els únics que ho diuen bé són els andalusos.

El que ja és patètic (si més no etimològicament) és que en català encara alguns en diguin *poma*! Podem dir-ne *mansana/mançana* (encara que no sigui normatiu) o *illa* (especificant *illa de cases*, si cal). Però dir-ne *poma*, fent la traducció de la *manzana* castellana, que alhora és una mala adaptació de la *mansana* catalana fa riure.

Com que *mala* en llatí volia dir *poma*, potser ja tot lliga amb l'embolic de la *mala* traducció. És a dir, què creieu que vol dir la frase llatina "*tua mater mala burra est*"? No vol dir que la teva mare és burra, sinó que la teva mare menja pomes madures.

Cal dir que també hi ha qui afirma que la paraula *manzana* amb el sentit de bloc de cases està documentat en castellà abans de Cerdà, de manera que aquest enginyer s'hi hauria inspirat.

Psicolabis

...uns tastets sobre llengua i algun pensament psicodèlic...

Finalment, també cal dir que en cap altra llengua es fa servir la poma per a descriure aquest concepte.

- francès: pâté de maisons
- italià: isolato
- portuguès: bloco
- alemany: Häuserblock, Block
- anglès: block (of houses)
- holandès: huizenblok
- polonès: blok
- llatí: ínsula (domuum insula)
- català: illa (de cases)
- castellà: manzana

La forma catalana es relaciona directament, doncs, amb el llatí i amb l'italià, i evita la confusió del polisèmic [bloc](#), que tant vol dir edifici com illa de cases:

- 6 bloc de cases URBAN Conjunt d'edificis contigus (amb parets mitgeres o comunes) que, disposats segons unes alineacions preestablertes, constitueixen una illa urbana.
- 7 bloc de pisos URBAN Edificació constituïda per molts habitatges configurats interiorment i repartits segons un tipus o diversos, que exteriorment presenten forma regular i unitària

PD: [Francesc Roca. La descoberta de Cerdà: 1859- 1995-2006](#): ...Al fons, hi ha dues idees : una, 'urbanitzar el camp i ruralitzar la ciutat'(d'on el neologisme 'mansana', és a dir: un gran mas, o mansus).